

מיכל לוי ארבל
מומחית לצריכה מקיימת

מיטל פלג מזרחי
חוקרת צדק סביבתי וצריכה

מהארון לרחוב ומשם למטמנה – פסולת טקסטיל בימי הקורונה

26 אפריל, 2020

גיליון אביב 2020 / כרך 11(1) / קורונה וסביבה

נקודת מבט

גם מי שגר בשכונה עירונית צפופה וגם תושבי הפרברים המנומנמים בוודאי הבחינו בשבועות האחרונים בערמות של בגדים וחפצים משומשים על ספסלים או בפינות רחוב, שמקוות לצוד את עיניהם של עוברי אורח ולמצוא בית חדש – אף על פי שהסיכוי שמישהו יעז לקחת פריט משומש מהרחוב בימים אלה קלוש.

נראה ששילוב של השהייה שאינה נגמרת בבתיים בזמן חופשת פסח וחילופי העונות, התקנה המחייבת להימצא עד 100 מטר מהבית, וחוסר היכולת של הממיינים להתאפק בכל הקשור למסירת שקיות ביגוד מתפקעות, גרם לעשרות אלפי פריטים להיפלט החוצה מהבתים – ולמרבה הצער, לסיים את חייהם במטמנות האשפה. מי שהתאמץ לשנע את המלאי הזה לעמותות לאיסוף ולמכירה של ביגוד משומש, כדי שהן יוכלו להרוויח ממנו, נתקל בדלת סגורה. כן, גם הן מושבתות בימים אלה, אבל עובדה זו לא הפריעה לרבים להניח בכל זאת את השקים הגדושים ליד הדלתות הנעולות של חנויות העמותות.

"פסולת הטקסטיל העצומה בעולם – יותר מ-21 מיליארד טונות בשנה – כבר הוגדרה כבעיה סביבתית הזועקת לטיפול מידי" | צילום: מרטין בן-שבו נייגר

העמותות הללו, שהמסחר בבגדי יד שנייה הוא נתח משמעותי מההכנסות שלהן, לא רק איבדו משאב עצום (המכירות בפסח מניבות כ-30% מההכנסות השנתיות שלהן), הן גם נאלצו להזעיק את חברות הענק הסוחרות בביגוד משומש (דוגמת "רוזניר" ו"גולדשטיין אהרון בע"מ") כדי לפנות את הררי הבגדים שנערמו בשעריהן בעקבות תלונות. גם מנהלי חנויות הבגדים של העמותות הזועקו לפנות את ערמות הטקסטיל המשומש, שיצרו מטרד סביבתי של ממש.

כך, באופן כזה או אחר, כמות לא מבוטלת של פריטים מצאה את דרכה בסופו של דבר למטמנות האשפה, שם יבלו שנים ארוכות עד שיתכלו, ובינתיים יגרמו לזיהום סביבתי נרחב.

פסולת הטקסטיל העצומה בעולם – יותר מ-21 מיליארד טונות בשנה – כבר הוגדרה כבעיה סביבתית הזועקת לטיפול מידי. חלק ממנה מוטמן בקרקע, וחלק אחר נפלט לנהרות ולאוקיינוסים בכמות הולכת וגדלה. היא גורמת לזיהום במי התהום ובגופי המים, פוגעת באוכלוסיות שלמות, מכלה מיני בעלי חיים וחודרת לשרשרת המזון^[1].

האם יש פתרון למצב? יש כמה דרכים לאמץ התנהגות צרכנית המבוססת על האטה, שתסייע לצמצם את ההשפעה הסביבתית של פסולת הטקסטיל.

בדרך כלל, שימוש חוזר בפריטי לבוש, המונע צריכה של פריטים חדשים שייצורם כרוך בצריכת משאבים רבים, הוא פתרון טוב. כיום הדבר בעייתי. לכן, ייטיבו לעשות אותם מיינים נמרצים אם יתאזרו בסבלנות, ויבינו שאין זה הזמן להיפטר מפריטים, ושיש לשמור אותם אצלם עד שהמצב ישתנה.

נוסף על כך, מחקר של עמותת Wrap הבריטית, שפורסם בשנת 2012, מצא כי אם צרכנים יאריכו את חיי הבגדים שברשותם בתשעה חודשי שימוש, הם יחסכו למשק הבריטי כ-5 מיליארד ליש"ט בעקבות החיסכון במשאבים, בעלויות שינוע, בכביסה ובטיפול באשפה^[2]. התובנה הקריטית הזאת, אשר רלוונטית כל כך בימים אלה, תוכל לקדם שינוי משמעותי אם האוכלוסייה תאמץ אותה.

ופתרון אחרון, שאומנם נראה היום רחוק ממימוש, הוא הטלת מס פסולת דיפרנציאלי על הצרכנים, כמקובל במדינות רבות. מס כזה יסייע בחינוך הצרכנים להפחתת כמות הפסולת ובהגדלת קופת המדינה בדרך ליציאה מהגירעון שנוצר במהלך ההתמודדות עם משבר הקורונה.

מקורות

1. Lehmann M., Arici G., Boger S., Martinez-Pardo C. at al. 2019. Pulse of the Fashion Industry. Global Fashion Agenda, Boston Consulting Group, and Sustainable Apparel Coalition.
2. WRAP. 2012. Valuing our clothes: The true cost of how we design, use and dispose of clothing in the UK